

Проведені спостереження засвідчили, що в поезії Б.-І. Антонича й П. Сороки концепт «Бог» характеризується розгалуженим номінативним полем, є полісемантичним, оцінно маркованим, когнітивно багатограним і демонструє всебічне осмислення сакрального як духовного феномену. Його аналіз дав змогу також виявити специфіку кожної з авторських міфопоетичних систем, що органічно синтезувала національне та індивідуальне.

Принципи комплексного дослідження, застосовані в науковій розвідці, мають універсальний характер і можуть бути використані при здійсненні концептуального аналізу інших художніх текстів.

МЕТАФОРА В ПОЕТИЧНОМУ ДИСКУРСІ ПЕТРА СОРОКИ

Штонь Олена Петрівна

*кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри української мови та методики її навчання, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка,
shtonolena@gmail.com*

Естетика художньої мови, яка моделює світ через конкретно-чуттєві образи, передбачає не лише емоційний вплив на читача, а також його здатність розуміти вторинний зміст слова, специфіку художнього мовомислення того чи іншого автора. Адже кожен митець має свій словник, манеру комбінування мовних засобів. Цікавою із цього погляду є творчість українського письменника, члена НСПУ, літературознавця, редактора та видавця Петра Сороки, яку Михась Ткач, прозаїк, журналіст, головний редактор журналу «Літературний Чернігів», охарактеризував так: «Хоч би про що він писав, хоч би у якому жанрі виступав – вірші чи денникова проза – все то поезія. Його магічне слово лягає на душу ніжно, проймає серце. І це не окремі твори, а цілня поема, в якій головний герой – душа Поета» [3].

Із метою вивчення поетичного мовосвіту Петра Сороки проаналізуємо метафоричний простір його збірки «Ладан осені», у передмові до якої митець

пише: « ... знаю високий рівень сучасної поезії і власну недосконалість. Єдине, проти чого не погрішив у цій збірці, – це власна душа (бо за її покликом) і суголосний їй неокласичний стиль» [2, с. 3]. Далі в тексті приклади подаємо за виданням: Сорока П. Ладан осені: Вірші. Астон, 2011. 104 с.

Для ідіолекту Петра Сороки характерні не лише прості конкретно-чуттєві метафори (зорові, слухові, одоративні тощо), а перш за все ускладнені та складні, у яких виявляється інтелектуалізм автора й актуалізуються просторові й часові зв'язки, часто – надтекстові асоціації. Як-от візуальні: *«Вранці день ховається в тумані / Сходить сонце, сонне і руде»* (с. 22), *«Вітер листя край шляху пасе, / білий ліс похилився, як п'яний»* (с. 42), *«Зблідло осіннє золото, / Крила складає блакить»* (с. 48); аудіальні: *«І здається, що шиба небес / Зараз зойкне – і трісне»* (с. 23), *«Ще мені кожне стебло дзвенить»* (с. 7); тактильні: *«І зло, і дотик темних жал, / І слово яре»* (с. 76). Серед зорових метафор для змалювання осені виділяються кольороназви на позначення червоної і жовтої барв: *«В багряному вирі / Світ постає у красі та ясі»* (с. 7), *«І багрянні клени, як комети»* (с. 49), *«золоті снопи»* (с. 9), *«І проміння падає косе / Золотим дощем мені на плечі»* (с.25), *«Ліс горить край нашої оселі, / Розливає сяйво золоте»* (с. 44), *«Зблідло осіннє золото, / Крила складає блакить»* (с.48).

У складних метафорах актуалізуються часові й просторові зв'язки: *«Нехай приходить вечір, / вітер часу казиться і рве»* (с. 22), *«Він в потойбіччі, там, де сон, / Де час тікає»* (с. 30), *«Знов біжить година, як хвилина»* (с. 36), *«Де година в вічність обертається»* (с. 14), *«Я лишень збирався жити / А вже старість біля вій»* (с. 41); *«не роз'ятрував рану Ірану й Афганістану»* (с. 12), *«Де гине Чорний ліс і помирає Тиса»* (с.83), *«Погляд мій за місто утікає»* (с. 78).

Поезії П. Сороки властиві **багаточленні** метафори, що передають філософське сприйняття минулості життя, радісного і сумного, земного і вічного: *«Всевишній біло-голубим / Цей світ малює. / Злітають в небо голуби / І це хвилює. / І світлом дивної журби / Все сповиває, / Бо то не просто голуби – /*

То Дух ширяє, / Що розмежовує для нас / земне і вічне, / Бо пізній час і Божий глас / Ось-ось покличе» (с. 81).

Дослідження поетичного дискурсу Петра Сороки дозволяє зробити висновок про складність асоціацій, які лежать в основі індивідуально-авторських метафор митця, функціонування складних, розгорнутих метафоричних структур, у яких виявляється інтелектуалізм автора.

Список використаних джерел

1. Сорока П. Ладан осені: Вірші. Астон, 2011. 104 с.
2. У вінок пам'яті Петра Сороки на дев'ятини. *Слово Просвіти*. 2018. Ч. 24(972). 14-20 червня. URL: <http://slovoprosvity.org/wp-content/uploads/2018/09/24-972-14>. Дата звернення: 16.02.2021